

ANGLIČANÉ

VILÉM (WILLIAM) I. DOBYVATEL

(*1028–†1087)

anglický král

(1066–1087)

Vynucenou přísahu jistil papežskou přízní

Je poněkud paradoxní, že tento **budoucí anglický král** prý přišel na svět **díky normandské* řece** Ante, u níž se jednoho letního dne roku 1026 seznámili jeho rodiče**.

* Zde si dovolím **vysvětlit** jednu **jazykovou „základnost“**. Výraz „normandský“ se vztahuje k Normandii, a píše se tedy s písmenem „d“, zatímco výraz „normanský“ se týká Normanů, a proto v něm „d“ nepíšeme.

** Podle legendy tu prý tehdy prala prádlo koželužská dcerka Arletta (*asi 1003 až †asi 1050), kterou při tom zahlédl budoucí normandský vévoda **Robert I. Ďábel** (*asi 1000–†1035). Po uši se do ní zamiloval (což nám připomíná český panovnický románek Oldřicha a Boženy, který se údajně odehrál rovněž v 11. století), odvezl si ji na svůj hrad Falaise (ležící necelých 200 km západně od dnešní Paříže), získal (po smrti staršího bratra) normandský vévodský trůn a ona přivedla na svět **synka Viléma**. Robert se však z trůnu ani ze synka neradoval dlouho.

Normanským vévodou se Vilém stal po otcově smrti již **ve svých sedmi letech**. Nelze se proto příliš divit tamním velmožům, že odmítali, aby jim od roku 1035 panoval nedospělý a ještě k tomu jen napůl vznešený vévoda, jehož rodiče nebyli ani sezdáni. Chlapci dali posměšný **přídomek**

Bastard (tedy „levoboček“, „nemanželské dítě“), a dokonce proti němu později zosnovali spiknutí, které mu však prozradil šašek, a tak jim nakonec nezbylo než se s ním smířit.

Kolem roku 1050 se mladík **oženil s urozenou flanderskou***, údajně 127 cm vysokou **šlechtičnou** Matyldou (*asi 1031–†1083), která nad ním zpočátku kvůli jeho málo urozenému původu ohrnovala nosík, ale když jí ukázal svoji pádnou pravačku, zkrotla a nakonec mu dala devět dětí. Důležitější ovšem bylo, že si Vilém tímto sňatkem připravil **„můstek“ k anglickému trůnu, který mu roku 1066 odkázal** panovník vládoucí za průlivem La Manche – bezdětný **Eduard Vyznavač** (*1042–†1066).

* **Pro velmi zvědavé čtenáře** přidávám jednu poznámku. V oné době totiž žili na ostrově **Anglosasové** neboli severomořští germánští Anglové, Sasové a Frísové, kteří tu založili řadu malých království (dnes bychom jim podle historiků říkali spíše hrabství), jež nakonec **vytvořila** počátkem 10. století **anglické království**. Eduard Vyznavač i jeho nástupce Harold (viz níže) byli posledním anglickými panovníky anglosaského původu, zatímco „přivandrovalec“ Vilém I. byl prvním anglickým panovníkem z normandské dynastie.

Ovšem tento **odkaz** normandskému cizákovi **odmítal vzít na vědomí** tuzemec jménem **Harold** (asi *1022–†1066), takže bylo jasné, že ti dva se musí o anglický trůn utkat se zbraní v ruce.

Vilém hledal spojence, kde se dalo. Nakonec ho podpořil papež, jehož Harold rozzlobil neochotou platit „*svatopetrský peníz*“ (daň odváděnou do papežské pokladny), „*uznal řádným panovníkem Viléma a poslal mu svčcenou koroubev a prsten, v němž byl vlas sv. Petra, aby mu dopomáhal k vítězství*“.

„Úklid“ i strach

Papežem podpořen a optimisticky naladěn překonal Vilém průliv La Manche a **postavil tábor u** anglického pobřežního města **Hastingsu**. Cestou na bojiště „*dal prý nésti vedle sebe papežovu koroubev*“, a hřálo ho vědomí, že za ním pochoduje patnáct tisíc skvěle vyzbrojených bojovníků.

Naproti tomu Harold právem chmuřil čelo, neboť „*měl mnoho bojovníků ozbrojených sekerami, praky a kyji*“ a navíc nedorazily jeho přizvané posily.

Výsledek bitvy 14. října roku 1066 podle toho dopadl. **Normani zvítězili**, neboť ke své početní převaze a lepší výzbroji přidali i loď, spočívající v tom, že předstírali útek, čímž vylákali Haroldovy stoupence z bezpeč-

Z této mapy je vidět nejen to, kde se odebrala Vilémova vítězná bitva, ale i to, že Anglie zaujímala velkou jižní část největšího britského ostrova.

ného úkrytu a pak jich většinu pobili; navíc Harold po zásahu šípem do oka zemřel. (Tuto slavnou bitvu zachytila o nějaký rok později 70 m dlouhá, dodnes zachovaná tapiserie z normandského města Bayeux, kterou na počest onoho vítězství vlastnoručně vyšilo několik anglických šlechticů.)

Když se ostrovní zemí roznesla zpráva o Vilémově vítězství, byli někteří domácí velmoži rozhodnutí, že ho za svého krále nepřijmou, ale jak se od Hastingsu blížil k Londýnu, ztráceli odvahu, takže nakonec bez problémů vstoupil do města, a na Boží hod vánoční se nechal ve slavném Westminster Abbey (neboli Westminsterském opatství) korunovat královskou korunou. (Za zmínku stojí, že si ji nasazoval na hlavu pouze třikrát ročně: na Vánoce, na Velikonoce a o Svatodušních svátcích.)

Právě toto **rychlé a rázné kariéerní „poskočení“** mu vyneslo **nový přídomek „Dobyvatel“**, pod nímž je uváděn i v učebnicích a jenž se mu jistě líbil nesrovnatelně víc, než výše zmíněný přídomek „Bastard“.

Jak bývalo zvykem, jen co dosedl – nyní již coby Vilém I. – na anglický trůn, odstartoval konfiskace statků ostrovní šlechty, které rozdával svým normanským rytířům a z nichž si on vybral *„nejlepší statky a poklady ... pobral také hodně zlata i stříbra kostelního a zabavil, co nejdražšího a nejlepšího se našlo v domech velmožů a velkoobchodníků“*. Není divu, že následkem těchto opatření odešlo mnoho Angličanů do exilu a že proti němu propukal odboj. Jenže Vilém se nedal, roku 1070 si podmanil celou Anglii (končící tehdy na severu v linii řeky Humber neboli velmi přibližně řečeno severně od dnešního Manchesteru), dosazoval Normany do světských i duchovních úřadů, a anglické elitě vnutil franštinu a normandskou kulturu.

Protože nespokojenost asi půldruhého milionu Angličanů s novým „přespolním“ králem narůstala, začali se Normani, jichž v Anglii prý žilo pouze asi 10 000, ukrývat v opevněných sídlech, které si zde budovali. K nim patřil i White Tower (Bílá věž), který si Vilém začal budovat od roku 1078 na břehu řeky Temže (na místě, kde si již roku 43 př. n. l. zřídili Římané vojenský tábor Londinium) z bílého kamene dovezeného z Normandie. Tuto pevnost se sice nikdy nepodařilo dobýt, ale přesto se nestala hlavním sídlem anglických králů normandského původu, kteří dali raději přednost Westminsterskému paláci (Westminster Palace).

Příliš rychlý pohřeb otlého krále

Kromě odporu anglických poddaných musel Vilém I. řešit **i problémy s francouzským králem** Filipem I. Francouzským (1060–1108), který mu záviděl anglický trůn. Vztah těch dvou vyvrcholil Filipovým uštěpačným vtípkem týkajícím se otylosti Viléma, který kvůli tomu začal pustošit francouzské královské území. Bohužel při jedné takovéto akci Vilémův kuň nešťastně klopýtł, on se smekl v sedle a nárazem na „hrušku“ (výčnělek u sedla) si způsobil vážné vnitřní zranění. Byl odvezen do kláštera neda-leko Rouenu a poté, co poznal, že jeho životní pouť brzy skončí, začal diktovat svoji závěť. Nejstaršímu ambicióznímu synovi Robertovi odkázal Normandii, mladšímu Vilémovi přenechal Anglii a třetímu, Jindřichovi, přidal „do kasičky“ 5 000 liber stříbra.

Jakmile po několika dnech plných bolesti zavřel navěky oči, *„všichni z jeho družiny se prý rozutíkali a každý kradl, co se dalo. O mrtvolu se nikdo nestaral“*, což jaksepatří zkomplikovalo pohřeb, na nějž se sjelo za parného zářijového dne roku 1087 početné duchovenstvo z celé Normandie. Hrobka* v kostele sv. Štěpána ve městě Caen (kde si Vilém nechal zbudovat i hrad) byla totiž pro jeho otlé tělo příliš úzká, *„a když je tam chtěli vecpati, tělo prasklo. Nic nepomohlo kadidlo, nic voňavky, shromáždění se rozutíkalo a král anglický a vévoda normandský byl pohřben s chvatem, s jakým nepochovávali ani žebráka ... ten, který byl celý život ověšen zlatem a drabokamy“* se stal *„pouhou mršinou“*.

* V druhé polovině 16. století byla v době náboženských válek hrobka Viléma I. rozbořena, a z hrobu byla vytažena rakev, z níž zmizely všechny kosterní ostatky – s výjimkou jedné stehenní kosti. Ta se prý nachází pod náhrobkem vybudovaným v 19. století.

Po Vilémovi I. se vlády postupně ujali jeho synové, ale když vnuk Stephen III. (1135–1154) opustil anglický trůn, **vláda normandské dynastie v Anglii se zhroutila**, a k moci se dostali Plantagenetové (viz níže).